

SENİN İÇİN OLMAYAN SANA GELMEZ GALİP

Mine Sultan Ünver, 18. yüzyılın son çeyreğinde yaşanan Şeyh Galip ve Beyhan Sultan'ın aşkını anlatıyor 'Nâr-ı Aşk' adlı romanında.

Sakine Korkmaz / sakinekorkmaz@windowslive.com

Osmanlı'yı sadece zaferleri ve yenilgileri üzerinden değil de büyük şiiri, kültür ve entelektüel hayatı gibi daha derinden tanımaya başladığımız üniversite yıllarında gece derslerinden birinde hocamız Nazan Bekiroğlu, ara ara yaptığı gibi, teori sorularının yanı sıra bir soru sormuştu sınıfa. "Osmanlı'nın herhangi bir dönemine gönderilme şansınız olsaydı, tercihiniz hangi dönemden yana olurdu?" Herkes kendi dönemini seçerken o yıllarda bu konuda pek bir ağzolu olan ben, "Karar veremiyorum hocam" cevabını vermiştim. Şimdi bu sorunun üzerinden yıllar geçmişken tekrar düşündüğümde bir tayy-ı zaman mucizesi olsa 18. asrın ikinci yarısına gönderilmeyi hiç tereddütsüz seçebilirim.

18. asır Osmanlı'nın trajik dönemidir. Elbette yüzünü Batı'ya çevirme çabaları daha evvelden tohumlarını atsa da köklü değişikliklerin yapılma zamanı, sonu 'Varın kaydını görün' emriyle katledilmeye gidecek olan Osmanlı'nın o en zarif Sultanı III. Selim'e düşecektir. Bu çalkantılı dönem Osmanlı derslerinde ıslahatlar ve yenicilerden kurtulma, Batı tarzı askerleşme çabaları üzerinden okunsa da görünenin arkasında şiir, musiki ve tasavvuf üçgeninde yaşanan derin bir entelektüel meclis bulunmaktadır.

III. Selim'in Mevlevihanelere ve Mevlevîliğe gösterdiği yakınlık, her ne kadar Yeniçeri Ocağı'na destek veren Bektaşiliğe karşı, Mevlevîliğin gücünü arkasına alma gayreti şeklinde yorumlansa da tarihin sayfaları arasındaki bir deruni dostluk bunun siyasi çıkarlardan öte yorumlanabileceğinin göstergesidir. Bu dostluk Galata Mevlevihanesi Postnişinlerinden Mevlevîliğin bütün vasıflarını kimliğinde taşıyan Klasik şiirin ömrünün altın varaklı sayfaları kapatan Şeyh Galip ve Osmanlı'nın o en zarif padişahı III. Selim arasındadır.

Bu dostluk III. Selim'in başını 'Pamuk Şeyhi'nin dizine dayayıp şiirler dinlemesine kadar varır. Ve elbette haremın sultanları III. Selim'in kız kardeşleri Beyhan ve Hatice Sultan'ın da sık sık iştirak ettikleri Mevlevî ayinleri... Sarayla Mevlevîhane arasındaki bu, derinliği tarihte saklı yakınlığın içinden bize kalan efsanevi bir aşk hikayesidir de aynı zamanda.

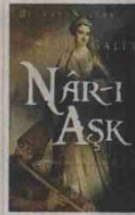
MİNYATÜR GİBİ İŞLENMİŞ BİR HİKÂYE

Şeyh Galip'le Beyhan Sultan arasındaki aşkın rivayet olmadığına dair ilk defa yazılı olarak bahsedenden Ahmet Hikmet olduğunu ve Velet Çelebi'nin de bunu teyit ettiğini Asaf Halet Çelebi'nin Aralık 1956 - Haziran 1957 tarihli Türk Yurdu dergisinde yayımlanan 'Galip Dede' adlı yazısından öğreniyoruz. Asaf Halet bu yazısında "Merhum Sadeddin Nühzet eserinde her ne kadar bu rivayetlerin resmi kaynaklarda olmadığını bilhassa işaret etmekte ise de Âl-i Osman'dan bir sultanla geçen aşk macerasını yazmak eski terbiyeye muhalif olduğundan bahsedilmemesi tabii idi." diyor.

Şimdi 18. yüzyılın son çeyreğinde yaşanan ve 'eski terbiyeye muhalif olduğundan bahsedilmeyen' bu aşkı Mine Sultan Ünver, Timaş Yayınları arasında çıkan 'Nâr-ı Aşk' adlı romanında bir minyatür işçiliğiyle işliyor. Mine Sultan Ünver adını ilk kez 'Nâr-ı Aşk'la duyuyoruz. Biz onun adını yeni duyarken Ünver tarihteki bir büyük aşkı belki de hiç duymayanlara roman gerçekliğiyle tarihsel gerçekliğin büyük ölçüde uyduğu başarılı bir roman sunuyor. En başta Şeyh Galip'in hayatı tarihsel gerçeklikle birebir uyuyor. Hayatının genel çizgilerinin yanısıra örneğin Galip'in ölümüne düşürülen tarihlerin en güzeli olan "Geçdi Galib Dede candan yâ Hü' mısraının sahibi olan Sururi'yle şiir meclislerindeki atışmaları, Hatice Sultan'ın Alman Mimar Antoine-Ignace Melling'le yakınlığı, dönemin ünlü musikîşinaslarından Sâdullah Paşa'nın cariyelere

Timaş Yayınları'ndan çıkan 'Nâr-ı Aşk' Mine Sultan Ünver'in ilk kitabı...

Nâr-ı Aşk
Mine Sultan Ünver
TİMAŞ
288 sayfa

musikî eğitimi verirken gerçekleştirilen bir olay yüzünden Beyhan Sultan'la olan gerginlikleri gibi birçok ayrıntı itinayla roman kurgusunun içine dahil edilmiş. Malzemesini tarihten almış romanlarda bu titizliğin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Hemen belirtelim: 'Nâr-ı Aşk' sadece bir aşk romanı değil. Evet romanın omurgasını Şeyh Galip'le Beyhan Sultan'ın aşkı oluştursa da Ünver, satır aralarında okura III. Mustafa, I. Abdülhamit ve III. Selim dönemlerinin siyasi, askerî, toplumsal hayatından önemli bir tablo çiziyor. Ayrıca okuru Harem'de ka-

dın efendilerin, sultanların, cariyelerin hayatları arasında anti oryantalist bir gözle dolaştırıyor.

Peki ne oluyor bu aşkın sonu? Soruyor Beyhan: "Aşkı hapsedmeye söz kâfi midir Galip?" Hayır sözle hapsedemiyor bu aşkı Galip. Yılların yangınından sonra imdadına Abdülkâdir Geylani Hazretleri'nin bir sözü yetiyor: "Senin için olmayan sana gelmez. Sana nasip olmayı kimse eline tutuşturamaz." Ve bir Mevlevîye düşeni yapıyor Galip. İkiyi 'Bir'e indiriyor.

Beyhan'a değil, sadece 'aşk'a talip olmayı öğreniyor.

'NÂR-ı AŞK' SADECE BİR AŞK ROMANI DEĞİL. ROMANIN OMURGASINI ŞEYH GALİP'LE BEYHAN SULTAN'IN AŞKI OLUŞTURSA DA ÜNVER, SATIR ARALARINDA OKURA, O DÖNEMİN SİYASİ, ASKERİ VE TOPLUMSAL HAYATINDAN ÖNEMLİ BİR TABLO ÇİZİYOR.